

ΠΕΡΙΛΗΨΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΟΡΙΚΩΝ ΔΙΑΤΡΙΒΩΝ
μελών του Συλλόγου Ε.Δ.Π.
που εγκρίθηκαν κατά το Ακαδημαϊκό έτος 1987-1988

Γιαννίτσας Νικόλαος (Τομέας Ψυχολογίας)
Βαθμός «Βεβαιότητας - Αβεβαιότητας»: Αιτιολογικοί παράγοντες και
επιπτώσεις στην προσαρμογή του παιδιού
(Έρευνα σε παιδιά του δημοτικού σχολείου)

Η έρευνα αυτή μελετά το βαθμό βεβαιότητας που νιώθει το άτομο για τις απαντήσεις του στις διάφορες ερωτήσεις — προβλήματα που καλείται να επιλύσει.

Ειδικότερα, η έρευνα επιδιώκει:

α) Να καθορίσει κατά πόσον η βεβαιότητα, ως ψυχολογική μεταβλητή, είναι μετρήσιμη, με τρόπο αξιόπιστο και έγκυρο, και οι μετρήσεις της έχουν στατιστική κανονικότητα, δηλαδή κατά πόσον μπορούμε να προβλέψουμε τους διάφορους στατιστικούς δείκτες του γενικού πληθυσμού από δειγματοληπτικά δεδομένα.

β) Να καθορίσει τη σχέση της βεβαιότητας με άλλες, συναφείς προς αυτήν, διαστάσεις της προσωπικότητας, όπως είναι η «εξωστρέφεια - εσωστρέφεια» και ο «εξωπροσωπικός - ενδοπροσωπικός έλεγχος», για να δειχθεί αν η μεταβλητή αυτή αποτελεί διακριτή — ανεξάρτητη διάσταση στη δομή της ανθρώπινης προσωπικότητας.

γ) Να καθορίσει τη συνάφεια που υπάρχει ανάμεσα στο βαθμό βεβαιότητας του παιδιού και σε διάφορα δημογραφικά στοιχεία του παιδιού και της οικογένειάς του, όπως είναι το φύλο, η σειρά γέννησης και το μέγεθος της οικογένειας, ώστε να καθοριστεί κατά πόσον η βεβαιότητα επηρεάζεται από οργανισμικούς και από εξωγενείς παράγοντες.

δ) Να καθορίσει τη συνάφεια ανάμεσα στο βαθμό βεβαιότητας του παιδιού και σε διάφορες αξιολογήσεις για την επίδοση και την προσαρμογή του παιδιού, για να καθοριστεί κατά πόσον ο βαθμός αυτός επηρεάζεται από — ή/και επηρεάζει — σημαντικές πλευρές της ζωής του ατόμου.

Τα κυριότερα ευρήματα της έρευνας είναι:

α) Η βεβαιότητα είναι μια ευδιάκριτη μεταβλητή με ψυχομετρικά χαρακτηριστικά που παρουσιάζουν μαθηματική κανονικότητα. Συγκεκριμένα, η μορφή της κατανομής, και στα δύο φύλα, είναι η κωδωνοειδής συμμετρική του Gauss, είναι δηλαδή ίδια με τις κατανομές πλείστων άλλων ανθρωπολογικών και ψυχολογικών μετρήσεων (διαστάσεις του σώματος, μυϊκή δύναμη, νοημοσύνη).

β) Η βεβαιότητα μπορεί κάλλιστα να αποτελέσει διακριτή ψυχομετρική διάσταση στη δομή της προσωπικότητας. Βεβαίως, μια συστηματικότερη διερεύνηση του προβλήματος αυτού απαιτεί συλλογή και παραγοντική ανάλυση ψυχομετρικών δεδομένων τόσο για τη βεβαιότητα όσο και για τις διαφορές άλλες — ήδη γνωστές — διαστάσεις της προσωπικότητας (με τα γνωστά ερωτηματολόγια προσωπικότητας, όπως το 16PF του Cattell), για να καθοριστεί κατά πόσον η βεβαιότητα, ακόμη και μέσα στο νέο αυτό πλέγμα συναφειών, παραμένει διακριτή — ανεξάρτητη μεταβλητή.

γ) Διαπιστώθηκαν σημαντικές διαφορές μεταξύ των δύο φύλων ως προς το βαθμό βεβαιότητας. Βρέθηκε π.χ. ότι τα κορίτσια, σε σύγκριση με τα αγόρια, νιώθουν

ο συστηματικά μικρότερη βεβαιότητα για την ορθότητα των απαντήσεών τους. Και αυτό συμβαίνει, παρόλο που δεν διαπιστώθηκε καμία διαφορά μεταξύ των δύο φύλων ως προς τη νοητική τους ικανότητα και επίδοση. Επίσης, βρέθηκε ότι η βεβαιότητα και η νοητική ικανότητα σχετίζονται με διαφορετικό τρόπο στα δύο φύλα. Στα αγόρια υπάρχει μια συστηματική αντιστοιχία (θετική συνάφεια) μεταξύ των δύο αυτών μεταβλητών. Έτσι, υψηλή, μέση ή χαμηλή νοητική ικανότητα τείνει να συνδέεται αντίστοιχα με υψηλό, μέσο ή χαμηλό βαθμό βεβαιότητας. Τέτοια συστηματική αντιστοιχία δεν υπάρχει στα κορίτσια. Στα κορίτσια δεν μπορούμε να προβλέψουμε τη βεβαιότητα από τη νοητική ικανότητα, ενώ στα αγόρια μια τέτοια πρόβλεψη έχει στατιστική σταθερότητα. Σε ένα κορίτσι δηλαδή, ακόμη και αν απαντά σωστά στα προβλήματα που του τίθενται, η βεβαιότητά του δεν είναι απαραίτητα υψηλή, και το αντίστροφο.

δ) Η βεβαιότητα του παιδιού μειώνεται σταθερά καθώς αυξάνουν η σειρά γέννησης και ο αριθμός των παιδιών στην οικογένεια. Τα πρώτα στη σειρά γέννησης παιδιά στην οικογένεια, σε σύγκριση με τα τελευταία, εμφανίζονται να έχουν περισσότερη σιγουριά — βεβαιότητα. Το ίδιο ισχύει και με τα παιδιά ολιγομελών οικογενειών, σε σύγκριση με τα παιδιά πολυμελών οικογενειών. Οι διαφορές αυτές στα αγόρια παρουσιάζουν σταθερή μεν, αλλά σχετικώς μικρή μείωση, ενώ στα κορίτσια η μείωση αυτή είναι δραστική. Δραματικά χαμηλή γίνεται η βεβαιότητα στα κορίτσια, ανεξάρτητα από τη σειρά γέννησης, όταν υπάρχουν στην οικογένεια πάνω από δύο αδελφία.

ε) Ανάμεσα στα κορίτσια, ο βαθμός βεβαιότητας είναι μεγαλύτερος όσο πιο εξωστρεφές είναι το κορίτσι. Στα αγόρια δεν υπάρχουν τέτοιες αντιστοιχίες.

στ) Διαπιστώθηκε ότι οι δάσκαλοι αξιολογούν τις διάφορες πλευρές της ζωής του παιδιού, ακόμη και πλευρές που είναι συναισθηματικο-ψυχοδυναμικής φύσεως, όπως είναι η βεβαιότητα που νιώθει το παιδί, με βάση τη νοητική ικανότητα και επίδοση του παιδιού, δηλαδή με καθαρώς γνωστικά - γνωσιακά στοιχεία.

Τα ευρήματα αναλύονται και ερμηνεύονται με βάση τις κοινωνιολογικές τους συναρτήσεις, τόσο σε σχέση με το διαφορετικό τρόπο ανατροφής των δύο φύλων όσο και με τον γνωσιο-κεντρικό χαρακτήρα της ελληνικής εκπαίδευσης.

Βαρβάρα Κουταβά-Δεληβοριά (Τμήμα Ιστορικό - Αρχαιολογικό, Τομέας Ιστορίας), Ο Γεωγραφικός κόσμος του Κωνσταντίνου Πορφυρογέννητου.

Η διατριβή αποτελεί μέρος των πορισμάτων ευρύτερης μελέτης για τη σχεδίαση του Γεωγραφικού Κόσμου του Κωνσταντίνου Πορφυρογέννητου. Η ανίχνευση και χαρτογράφηση του βασίστηκε στα πολυάριθμα, ποικίλης προέλευσης και χροιάς καθώς και διαχρονικά «γεωγραφικά» στοιχεία, που διανθίζουν τα τέσσερα βασικά έργα του λόγιου βυζαντινού αυτοκράτορα του 10ου αιώνα: «Περί θεμάτων», «Περί βασιλείου τάξεως», «Προς τον ιδιον υιόν Ρωμανόν» και «Βίος Βασιλείου».

Ως διατριβή επί διδακτορία υποβλήθηκε το πρώτο τμήμα της όλης μελέτης. Στο τμήμα αυτό επιχειρείται μια εκτίμηση του συνόλου των γεωγραφικών αναφορών και ιδιαίτερη εξέταση εκείνων, που έχουν γενικό χαρακτήρα. Αναζητήθηκε επίσης κάποιο γενικότερο πλαίσιο: Κανόνες, Πηγές και Προθέσεις του συγγραφέα σε σχέση με τις γενικές και ειδικές γνώσεις του, την προσωπικότητά και την ιδιότητά του. Σε μελέτες, που θα ακολουθήσουν αργότερα θα εξετασθούν αναλυτικά τα ανθρωπωνυμικά και τα τοπωνυμικά στοιχεία. Σε ένα αρκετά εκτεταμένο μέρος της διατριβής παρουσιάζονται